

वा० रा०

॥१॥

देवानां वरेणेति वज्रपाणिविशेषणं ॥ वज्रपाणिना प्रार्थितेन देवानां वरेण वामनेनादिति रिवेत्यर्थ इत्यन्ये ॥ ८ ॥ गुणवत्तर इत्युक्तगुणानेवाह सहीति ॥ रूपं लावण्यं सौंदर्यं च असूया गुणेषु दोषत्वाविष्करणं तद्रहितः भूमावनुपमः उक्तगुणविषये ॥ सूनुः कौसल्याया इति शेषः ॥ दशरथोपमत्वं वक्ष्यमाणगुणैर्बोध्यं ॥ ९ ॥ मृदुपूर्वं मृदूक्तिपूर्वं स्वजनेन परुषमुच्यमानोऽपि परुषमुत्तरं न प्रतिपद्यते न प्रयच्छति ॥ १० ॥ शतमनंतं ॥ आत्मवत्तया स्वाधीनांतःकरणतया ॥ ११ ॥ शीलं सुचरितं ज्ञानमात्मानात्मविवेकज्ञानं वेदतदर्थज्ञानं च ॥ अस्त्रयोग्यांतरेष्वपि अस्त्रशस्त्रपरिश्रमयोग्यकालस्य यदंतरं मध्यं तेष्वपि सज्जनैरेव शास्त्ररहस्यं कथयन्नास्त ॥ अन्यदा तु कैमुतिकन्या

कौसल्याशुशुभेतेन पुत्रेणामिते जसा ॥ यथा वरेण देवानामदितिर्वज्रपाणिना ॥ ८ ॥ सहिरूपोपपन्नश्च वीर्यवाननसूयकः ॥ भूमावनुपमः सूनुर्गुणैर्दशरथोपमः ॥ ९ ॥ सच नित्यं प्रशांतात्मा मृदुपूर्वं च भाषते ॥ उच्यमानोऽपि परुषं नोत्तरं प्रतिपद्यते ॥ १० ॥ कदाचिदुपकारेण कृतं नैकेन तुष्यति ॥ न स्मरत्यपकाराणां शतमप्यात्मवत्तया ॥ ११ ॥ शीलवद्द्वैर्ज्ञानवद्द्वैर्वयोवद्द्वैश्च सज्जनैः ॥ कथयन्नास्त वै नित्यं अस्त्रयोग्यांतरेष्वपि ॥ १२ ॥ बुद्धिमान्मधुराभाषी पूर्वभाषी प्रियंवदः ॥ वीर्यवान्न च वीर्येण महतास्वेन विस्मितः ॥ १३ ॥ न चानृतकथो विद्वान् वृद्धानां प्रतिपूजकः ॥ अनुरक्तः प्रजाभिश्च प्रजाश्चाप्यनुरज्यते ॥ १४ ॥ सानुक्रोशो जितक्रोधो ब्राह्मणप्रतिपूजकः ॥ दीनानुक्रोधी धर्मज्ञो नित्यं प्रग्रहवांछुचिः ॥ १५ ॥

यसिद्धं सज्जनैकसंभाषणं ॥ १२ ॥ मधुराभाषी मधुरमाभाषितुं शीलमस्य ॥ पूर्वभाषी आगतान्प्रतिप्रथमभाषणेन स्वाभिमुख्यप्रदर्शकः ॥ मधुरं शब्दतः ॥ प्रियमर्थतः ॥ न च विस्मितः अप्राप्तगर्वः ॥ १३ ॥ न चानृतकथः तेन सदा सत्यवचनायोगव्यवच्छेदो बोध्यते ॥ अनुरक्तो नुरंजितः ॥ अंतर्भावितण्यर्थः ॥ अनुरज्यते अनुरंजयति ॥ तेन परस्परानुरागः ॥ १४ ॥ अनुक्रोशो दया दुःखिषु तद्वान् ॥ दीनानुक्रोधी ॥ दीनानुक्रोपया तदभिलषितप्रापकः अतो न पौनरुक्त्यं ॥ प्रग्रहो दुष्टनिग्रह इन्द्रियनिग्रहश्च ॥ १५ ॥

अ० कां०

॥१॥